

A XEFATURA TERRITORIAL DE PONTEVEDRA, VICEPRESIDENCIA PRIMEIRA E CONSELLERÍA DE ECONOMÍA, INDUSTRIA E INNOVACIÓN (Avenida María Victoria Moreno 43, 5º, 36003 Pontevedra)

DNA. SANDRA GONZÁLEZ ÁLVAREZ, Alcaldesa – Presidenta do Concello de Tomiño, segundo as competencias a esta atribuídas no artigo 21 da “Ley 7/1985, de 2 de abril, reguladora de las bases del régimen local” e o artigo 61 da “Lei 5/1997, de 22 de xullo, da administración local de Galicia” e con domicilio a efectos de notificacións en Praza do Seixo s/n, CP 3670, Tomiño, ante esa administración comparece e, como mellor proceda en dereito,

Expón:

Que con data 12 de decembro de 2022 foi publicada mediante anuncio no Diario Oficial de Galicia a “Resolución do 1 de decembro, da Xefatura Territorial de Pontevedra, pola que se someten a información pública as solicitudes de autorización administrativa previa e de construción, o estudo de impacto ambiental e o proxecto de interese autonómico, do parque eólico Toroña, situado nos concellos de Oia, Baiona, Tomiño e O Rosal, na provincia de Pontevedra (expediente IN408A 2020/149)”.

Dentro deste trámite de información pública e logo de examinar a documentación presentada, por medio da presente, procede formular as seguintes alegacións:

PRIMEIRA.- Non adaptación do marco normativo de referencia para o desenvolvemento do sector eólico.

O Plan Sectorial Eólico de Galicia, foi aprobado antes da entrada en vigor da “Ley 21/2013, de 9 de decembro, de evaluación ambiental”, no cal se establece o procedemento de avaliación ambiental estratéxica como un instrumento ao cal estarán sometidos todos aqueles Plans e Programas que adopten ou aproben as Administracións públicas e que establezan o marco para a futura autorización de proxectos legalmente sometidos a avaliación do impacto ambiental, entre outros, polo que este Plan non está adaptado as disposicións que se establecen nesta Lei o que limita a correcta avaliación dos impactos ambientais do presente proxecto ao ser o marco normativo no que se ampara o seu desenvolvemento.

SEGUNDA.- Fragmentación de proxectos

Estaban contemplados nos Concellos afectados por este proxecto (Tomiño, O Rosal, Oia e Baiona) un total de 5 parques eólicos en diferentes fases de tramitación (Albariño I, Toroña, Torroña I e Merendón e Rosal). Nos diferentes proxectos presentados pódese comprobar que algunhas das infraestruturas para as fases de construción, explotación e desmantelamento son comúns, polo que consideramos que todos eles deberían ser contemplados como un único proxecto e avaliados os seus impactos sobre o territorio de forma conxunta.

Dous destes parques acaban de recibir da Dirección xeral de Calidade Ambiental, Sostibilidade e Cambio Climático unha declaración de impacto ambiental negativa ao considerar que as actuacións proxectadas non son ambientalmente viables e no caso do Parque eólico Albariño I

foi publicada a Resolución na que se denegan as autorizacións administrativas previa e de construción. Na documentación presentada para o presente proxecto faise mención a subestación de Barrantes que esta contemplada no proxecto do parque eólico Albariño I e que está denegada a súa autorización, así que non podería ser empregada para a finalidade que se pretende.

TERCEIRA.- Incorrecta valoración do impacto sobre as augas e a rede hidrolóxica

Consta no proxecto unha valoración do impacto sobre rede hidrolóxica que é insuficiente. Non está contemplada a afección das infraestruturas sobre a totalidade das canles catalogadas segundo o Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Tomiño (aprobación definitiva 29 de marzo de 2001) á vista do que se desprende da documentación presentada.

Non consta na documentación presentada avaliación das infraestruturas sobre as captacións de auga para abastecemento presentes na zona, tan só unha breve mención de que se atopan a máis de 100 metros das infraestruturas. Ademais non se teñen en conta os propietarios destas captacións como partes afectadas polo proxecto, existindo varias captacións a menos de 600 metros das infraestruturas (Comunidade de Usuarios de Figueiró – 500 metros, Comunidade de Usuarios de Tomiño – Forcadela 600 metros, Comunidade de Usuarios de Estás – 800 metros).

CUARTA.- Falta de valoración das emisións de CO2 a atmosfera

Na valoración de impactos sobre o clima e o cambio climático non se fai a valoración das emisións de CO2 á atmosfera que terá a construción e mantemento do parque eólico, non se fai mención as emisións de CO2 asociadas aos materiais empregados nin ao seu transporte. Do mesmo xeito non se ten en conta o que deixarán de captar as masas forestais que se van eliminar coa construción.

Tan só se fala das emisións que se evitarán coa enerxía eléctrica que se deixará de producir con fontes de enerxía non renovables.

QUINTA.- Incorrecta valoración do impacto sobre a poboación

Na documentación presentada non se fai unha avaliación dos efectos significativos sobre a poboación tal e como establece o artigo 35 da *Ley 21/2013, de 9 de decembro, de avaliación ambiental*.

Nas zonas próximas a área de execución do proxecto existen numerosos núcleos de poboación que nas súas actividades diarias teñen interaccións cos servizos que prestan os montes sobre os que se sitúan as infraestruturas e que inevitablemente se verán alterados. Os montes son empregados pola poboación como fonte de alimento para o gando, espazos de ocio ou como lugares onde levar a cabo diversas actividades deportivas e non aparece contemplado na avaliación dos impactos do proxecto.

Ademais tampouco se ten en conta a ampla oposición social que todos estes parques eólicos proxectados para a Serra da Groba, a Serra do Argallo, Lousada e a Valga teñen dende fai anos.

SEXTA.- Falta de valoración sobre os cabalos do monte

Na zona onde se proxecta realizar o parque eólico existe unha importante presenza de cabalos do monte ou garranos (figura senlleira e singular que debería estar máis protexida), e aínda se mantén a realización de curros, como o de A Valga ou o de Torroña, no Concello de Oia, e na documentación presentada non se avalía o impacto das infraestruturas sobre eles en ningunha das fases do proxecto.

SÉPTIMA.- Falta de medidas para evitar a expansión de especies incluídas no Catalogo Español de especies exóticas invasoras.

Os movementos de terras asociados a construción de infraestruturas son unha das vías de dispersión das especies exóticas invasoras, especies como a *Cortaderia selloana* (herba da pampa) ou a *Acacia melanoxylon* (acacia negra), cunha gran presenza en Galicia, son especies pioneiras e oportunistas que colonizan zonas como as marxes dos noiros con moita rapidez. Os movementos de terras e a eliminación da vexetación que se producirá na fase de construción da obra é unha das vías para a dispersión destas especies.

Non se fai mención a se existe na zona presenza ou non de especies incluídas no Catalogo Español de Especies exóticas invasoras, nin se avalían as medidas a tomar para evitar a súa dispersión no caso de que exista presenza.

OITAVA.- Deficiente valoración dos impactos sobre a vexetación, fauna e Espazos Naturais Protexidos

Dende este Concello consideramos que o alcance do inventario ambiental, así como a identificación e a valoración dos impactos teñen múltiples deficiencias.

- Vexetación

Pola implantación do proxecto do Parque Eólico Toroña resultará afectada vexetación correspondente co Hábitat de Interese Comunitario Prioritario 4020 e co Hábitat de Interese Comunitario Non Prioritario 4030 segundo o punto 8.6.1 do Estudo de Impacto Ambiental

Sendo cualificado o impacto que se orixinará a estes como moderado en fase de construción e compatible en fase de explotación, cando, en atención á irreversibilidade dos efectos que se poden orixinar sobre ditas especies. A cualificación do impacto debería ser a de severo en fase de construción e, cando menos, moderado en fase de explotación.

- Fauna

Tal e como se contempla no apartado 8.6.2 do Estudo de Impacto Ambiental, a zona de implantación do Parque Eólico Toroña atópase incluída en zona de distribución potencial no Plan de recuperación da subespecie lusitánica do escribano palustre (*Emberiza schoeniclus* L.subsp. *lusitanica* Steinbacher) en Galicia, aprobado por Decreto 75/2013, do 10 de maio, fixando o art. 9 de dita disposición, o seguinte:

“En todos aquellos territorios de Galicia incluídos en la zonificación del escribano palustre serán de aplicación, con carácter general las siguientes normas:

b) Tanto los proyectos comprendidos en el ámbito de aplicación del Real decreto legislativo 1/2008, de 11 de enero, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de evaluación de impacto ambiental de proyectos, como los planes y programas comprendidos en el ámbito de aplicación de la Ley 9/2006, de 28 de abril, sobre evaluación de los efectos de determinados planes y programas en el medio ambiente, cuando puedan afectar al hábitat de la subespecie lusitánica del escribano palustre, deberán evaluar sus efectos sobre el mismo y sobre la posible recuperación de su población”.

O cal non se ten cumprimentado na documentación presentada, ao determinarse simplemente que non se ten detectado a presenza do escribano palustre na zona.

Atopándose incluído dito ámbito na Zona 3 do Plan de Xestión do Lobo en Galicia, aprobado por Decreto 297/2008, do 30 de decembro, no punto 18 do cal, se sinala que:

“5. La Dirección General de Conservación de la Naturaleza fomentará que en las evaluaciones de impacto ambiental de proyectos de implantación eólica se incluyan datos sólidos sobre la presencia de lobos en sus áreas de influencia y se realice una evaluación y seguimiento de las afecciones de la instalación eólica sobre la población de lobos; estructura social, zonas de cría, uso del espacio, etc. Además se realizará un estudio de cuestiones como la estructura social de las manadas, productividad, mortalidad, uso del espacio y selección de zonas de cría en zonas con y sin parques eólicos, entre otras, que permitirán evaluar el impacto de los parques eólicos en los lobos”.

Sendo a única referencia a esta especie a súa inclusión na lista de mamíferos do apartado 7.2.4.4 do Estudo de Impacto Ambiental.

Polo que respectaría ás especies de quirópteros, as cales resultan especialmente afectadas por este tipo de instalacións, identifícanse as especies de morcego enano (*Pipistrellus pipistrellus*), morcego hortelano (*Eptesicus serotinus*), morcego de bosque (*Barbastella barbastellus*), morcego de ferradura grande (*Rhinolophus ferrumequinum*) (incluída esta última no Catálogo Galego de Especies Amenazadas e no Catálogo Nacional de Especies Amenazadas, na categoría de “Vulnerable” en ambos casos), presentase un Estudo de Aves e quirópteros con campañas realizadas entre os meses de xaneiro de 2021 a maio de 2022, aínda que o Estudo de impacto ambiental está asinado en decembro de 2021 polo que non poden ser valido o inventario nin as medidas recollidas no mesmo xa que os traballos de campo aínda non estaban finalizados.

No referente ás especies de anfibios, sinalar que 13 das 14 especies presentes en Galicia están presentes na Serra da Groba, sendo algunha delas escasas no contexto galaico, e moi escasas no contexto das Rías Baixas; nesta zona tamén se atopan un mínimo de 15 das 26 especies de réptiles presentes en Galicia.

Debendo pórse de manifesto a afección a unha das tres poboacións de sapo de esporóns (*Pelobates cultripes*) que quedan na provincia de Pontevedra, e a que se considera máis

numerosa a día de hoxe, tamén se ten constatada a presenza do escáncer ibérico (Chalcides bedragai) nunha das poucas poboacións rexistradas na provincia de Pontevedra e outras especies como a píntega rabilonga (Chioglossa lusitania) a rela (Hyla molleri) ou a rá patilonga (Rana iberia). Todas elas incluídas no Anexo II do Catálogo Galego de Especies Ameazadas, aprobado por Decreto 88/2007, do 19 de abril, coa categoría de “vulnerable”.

Considerándose que, en atención á afección que se orixina á fauna da zona tanto na fase de construción como posteriormente na fase de operación (fundamentalmente ás especies de aves, quirópteros, anfibios e réptiles), o impacto debería ser cualificado como severo en lugar de moderado.

- Espazos naturais protexidos

A 2 quilómetros da poligonal do Parque Eólico Toroña atópase a Zona Especial de Conservación e Zona de Especial Protección das Aves “Esteiro do Miño”; na documentación presentada limítanse a mencionar que o parque eólico non se empraza en ningún espazo protexido sen facer valoración algunha sobre o impacto deste sobre os Espazos Naturais protexidos como os mencionados.

En atención á sensibilidade dos valores naturais presentes na Zona Especial de Conservación e Zona de Especial Protección das Aves “Esteiro do Miño” e que teñen dado lugar á súa clasificación como tal, consideramos que deberían de ser avaliados os efectos da construción deste parque eólico.

- Paisaxe

Na zona de execución do proxecto atópase a Area de Especial Interese Paisaxístico Serra da Groba, e aínda que ningún dos aeroxeradores proxectados se atopa dentro desta área, si que se atopan o suficientemente cerca como para xerar impactos sobre esta AEIP, na zona tamén se atopan as seguintes AEIP que se verán afectadas pola construción do Parque Eólico, Muíños do Folón e do Picón, Chan da Valga, Corroubelo, Montes de Facho e Tetón, Devesa da Costa e Pego Negro. Consideramos que as medidas propostas no proxecto non son suficientes para minimizar estes impactos, diminuíndo o valor estético e panorámico destas AEIP.

NOVENA.- Antecedentes doutros parques na zona

O presente informe contén diversas consideracións que xa foron postas de manifesto no período de Información pública do proxecto do parque eólico Albariño I e que son comúns no caso do Parque Eólico Toroña ao estar situado na mesma zona.

A Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Vivenda emitiu Declaración de impacto ambiental desfavorable do Parque Eólico Albariño I, situado na mesma zona que o Parque Eólico Toroña, polos efectos significativos do proxecto sobre a paisaxe e a insuficiente integración cos distintos elementos do patrimonio natural e a biodiversidade e polo tanto a actuación proxectada non resultaría ambientalmente viable.

Finalmente, a problemática relativa á implantación de parques eólicos ten sido analizada a nivel plenario por este Concello na súa sesión de data de 12 de xaneiro de 2021, na cal, téndose posto de manifesto o imprescindible de ter en conta aos propietarios afectados, se acordaría:

“ACORDOS:

1. Denunciar diante da Xunta de Galicia o modelo opaco seguido na adxudicación e tramitación dos parques eólicos que afectan á Serra da Groba.
2. Esixir á Consellería de industria a paralización dos proxectos en marcha e a modificar a normativa que os regula”.

E na súa sesión de data de 31 de maio de 2021, o seguinte:

“Por todo o exposto, o pleno do concello acorda demandar da Xunta de Galiza as seguintes medidas:

1. Desenvolver e aprobar un novo marco regulatorio do sector eólico que incremente as garantías sociais, económicas e medioambientais, a comezar por un novo Plan Sectorial Eólico que conte cunha ampla participación dos axentes implicados (asociacións veciñais, agrarias, ecoloxistas, sindicais, centros de investigación, comunidades de montes, etc.) e un amplo proceso de exposición pública co fin de suscitar o maior consenso posíbel, tendo en consideración as necesidades de Galicia e o papel doutras tecnoloxías.
2. Dar rango de lei ao impulso de Plans de Desenvolvemento Industrial asociados ás novas instalacións establecendo medidas para que as autorizacións de novos parques eólicos se vinculen a proxectos industriais que xeren riqueza e emprego no país e favorecer que una parte das compoñentes sexan desenvoltas en Galiza.
3. Impulsar medidas para garantir a socialización dos beneficios do papel xerador de Galiza e o retorno económico para o noso país apostando pola constitución dunha empresa pública galega de enerxía e fomentando a participación pública da Xunta e dos concellos galegos así como das persoas propietarias das terras (comunidades de montes, propiedades agro gandeiras) de maneira que xere rendas complementarias. Así mesmo, impulsaranse fórmulas de democratización da enerxía como as comunidades enerxéticas, os parques enerxéticos comunitarios e o autoconsumo enerxético.
4. Incrementar a vixilancia sobre as garantías medioambientais para asegurar o cumprimento do principio de prevalencia da protección ambiental sobre a ordenación territorial e urbanística, a precaución respecto das posibles intervencións que poidan afectar negativamente o patrimonio natural ou a biodiversidade e mais a prevención dos problemas derivados da crise climática.

Singularmente:

a) Paralizar cauteladamente os proxectos de todos os parques eólicos, en proxecto ou en tramitación, que estean incluídos dentro de áreas propostas anteriormente para a ampliación da Rede Natura e non autorizar novos parques eólicos que estean situados nestas zonas.

b) Realizar unha fiscalización da totalidade de proxectos en proxecto ou tramitación no noso país, para localizar casos constitutivos de fraude de lei seren fragmentacións de proxectos que comparten localización e infraestruturas e que polo tanto deben ter unha avaliación conxunta como un único proxecto, emprendendo as accións oportunas para impedir esta fragmentación.

c) Impulsar un proceso participativo para desenvolver figuras de ordenación e protección do territorio: ampliación da Rede Natura, Estratexia de Infraestrutura Verde, Áreas de Interese Paisaxístico, plans de proteccións de especies e hábitats declarados de interese comunitario e de interese prioritario.

5. Garantir unha verdadeira política de transparencia, información e participación cidadá tomando as seguintes medidas:

a) Mellorar a información dispoñíbel a través do Rexistro Eólico Galego modernizándoo e incorporando o acceso áxil a toda a información relacionada (proxectos, prazos, resolucións do DOGA, mecanismos de consulta, identificación dos axentes promotores, características da instalación. etc.) de forma clara e intuitiva.

b) Promover unha oficina específica, con servizos presenciais e telemáticos, ao abeiro do INEGA para o asesoramento técnico e administrativo ou de mediación necesario para a cidadanía, asociacións de veciños, comunidades de montes e outros colectivos afectados pola expansión industrial eólica.

c) Poñer en marcha as demandas do Observatorio Eólico Galego respecto das recomendacións de transparencia, participación pública e difusión de modelos de contrato para particulares e comunidades de montes e mecanismos de negociación”.

Debendo sinalar que por parte do Concello de Tomiño se valora de modo positivo o uso das enerxías limpas e renovables como a eólica, se ben se considera que este debe ser articulado tratando de minimizar as afeccións que se orixinan sobre o medio, motivo polo cal, a maiores do Informe remitido por este Concello no trámite de audiencia e consultas desenvolto por este Ente Local, interesa formular o presente escrito de alegacións en defensa dos intereses dos veciños do municipio.